

ราชกิจจานุเบกษา **กษัตริย์สยาม**

เล่ม ๓ แผ่นที่ ๒๘ วันอาทิตย์ เดือนสิบเอ็ด แรมห้าค่ำ ปีจอชุกศก ๑๒๔๔ หน้าเลขที่ ๒๓๓

สารบัญ

ข่าวราชการ	หน้า	๒๓๓
ประกาศตั้งอรรคมหาเสนาธิบดี	หน้า	๒๓๖
ประกาศตั้งเสนาบดี	หน้า	๒๓๗
ใบออกหัวเมือง	หน้า	๒๓๘
สำเนาสัญญาบัตร	หน้า	๒๔๐
บอกแก่พระราชทานพระกระดิน	หน้า	๒๔๐
ตรวจความรู้นักเขียน	หน้า	๒๔๑

ข่าวราชการ

วันพุธ เดือนสิบเอ็ด ขึ้นสองค่ำ ปีจอชุกศก
 เวลาห้าค่ำแล้ว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
 เสด็จออกพระที่นั่งจักรีมหาปราสาท พระบรม
 วงษาหลวง และข้าราชการผู้ใหญ่ผู้น้อยเฝ้าทูล
 ถองธลีพระบาทโดยลำดับ ทดวงเงินการกัน
 นำออกทรงเกล้า ๑ ฅบับ เมืองสวรรคบุรี ๑ ฅบับ
 เมืองนครสวรรค์ ๑ ฅบับ เมืองพิทิว ๑ ฅบับ
 รวม ๔ ฅบับ ขึ้นกราบบังคมทูลพระกรุณา
 พระสุรินทรามาตย์นำออกเมืองนครศรีธรรมราช ๑
 ฅบับ เมืองราชบุรี ๑ ฅบับ ขึ้นกราบบังคม
 ทูลพระกรุณา พระยาพิพัฒน์โกษา นำออกเมือง

พนัคนิคม ๑ ฅบับ เมืองนครไชยศรี ๑ ฅบับ
 ขึ้นกราบบังคมทูลพระกรุณา แล้วพระบาทสม
 เถพระเจ้าอยู่หัว มีพระราชดำรัสด้วยราชการ
 ที่วังแก่พระบรมวงษานุกรมแลข้าราชการ ครั้น
 สิ้นราชการแล้วเสด็จขึ้น
 วันพฤหัสบดี เดือนสิบเอ็ด ขึ้นสามค่ำ เวลา
 ย่ำค่ำแล้ว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จ
 ออกพระที่นั่งจักรีมหาปราสาท พระบรมวงษา
 หลวง และข้าราชการผู้ใหญ่ผู้น้อยเฝ้าทูลถองธลี
 พระบาทโดยลำดับ ทดวงเงินการกันนำออกพระ
 โยธาธิราชเจ้าทวงเมืองป่าจินบุรี ๑ ฅบับ กัย
 ยอกเมืองพิศณุโลก ๑ ฅบับ เมืองสิงห์บุรี ๑
 ฅบับ เมืองสวรรคบุรี ๑ ฅบับ รวม ๖ ฅบับ
 ขึ้นกราบบังคมทูลพระกรุณา พระสุรินทรามาตย์
 นำออกเมืองเพชรบุรี ขึ้นกราบบังคมทูลพระกรุณา
 ๑ ฅบับ แล้วพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรง
 พระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานสัญญาบัตร
 ให้จันทิว เป็นทวงวิจารณ์ประจำภาค
 ฝ่ายเมืองไชยนาท ถึงศักดิ์มา ๖๐๐ ฅบับ
 สิ้นราชการแล้วเวลาจวนทุ่มเสด็จขึ้น
 วันศุกร์ เดือนสิบเอ็ด ขึ้นสี่ค่ำ พระบาทสม
 เถพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ
 ดำรัสสั่ง ให้เจ้าพนักงานรักษาวัง ซึ่งจะได้ทั้งพระ

แล้วพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มีพระราช
 คำรัสด้วยราชการที่ป่วย แก่พระบรมวงษานุวงษ
 แลข้าราชการ ครั้นเสด็จราชการแล้วเสด็จขึ้น
 ในวิหังได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เจ้าพระ
 ยาพลเทพผู้ว่าที่สมุหนายก ตั้งการพิธีพระสงฆ
 เจริญพระพุทธมนต์ ซึ่งจะได้พระราชทานสุพรรณ
 ยบัตร เจ้าพระที่นั่งไต้ไปจัดการ ที่บ้านเจ้าพระยา
 พลเทพตามสมควร

ครั้นวันพฤหัสบดี เดือนสิบเอ็ด ขึ้นสิบค่ำ
 เวลาบ่าย ๓ โมงเศษ พระบาทสมเด็จพระ
 เจ้าอยู่หัว เสด็จออกพระที่นั่งจักรีมหาปราสาท
 ประทับพระที่นั่งโถงภายในใต้ พระมหาเศวตฉัตร
 พระบรมวงษานุวงษ แลท่านเจ้าพระยาพลเทพ
 พระยาเทพประทุม ซึ่งจะได้ด้วยพระราชทาน
 สุพรรณบัตรหรือสัญญาบัตร เข้าทูลฉลองซึ่งได้พระบาท
 พระพร้อมด้วยข้าราชการฝ่ายทหารพลเรือ พระยา
 คริสุทนต์โวหารจึงนำคำประกาศ ซึ่งทรงพระ
 กรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สัญญาปากท่านเจ้าพระยาพล
 เทพ ขึ้นเป็นอรรคมหาเสนาบดีที่สมุหนายก
 ผลคำประกาศสัญญาปากพระยาเทพประทุม ขึ้นเป็น
 เสนาบดี กรมเกษตรธิการ ขึ้นอ่านในท่ามกลาง
 ประชุมหน้าพระที่นั่ง ครั้นอ่านประกาศจบแล้ว
 ถึงกำหนดฤกษ์ซึ่งพอพระหฤทัยจึงเข้าสั่งฯ พระบาท
 สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ
 พระราชทานน้ำสังข์ ทรงเจิมเจ้าพระยาพลเทพ

แล้วพระราชทานสุพรรณบัตร ให้เจ้าพระยาพลเทพ
 เป็นเจ้าพระยารัตนบัณฑิต มหิศกรมมหาดิลกยามนิกร
 ที่สมุหนายกอรรคมหาเสนาธิบดี แล้วพระราชทาน
 เครื่องราชอิสริยยศ มงกุฎสยาม ชั้นที่ ๑
 ชั้นมหาดิลกยามนิกร ๑ กับหม้อ ๑ กระบี่เหล็ก ๑
 ทานทองคำกลมเครื่องพร้อม ๑ เข็มหมุดทองคำ ๑

ถาดชานเครื่องพิธีเรือนทองคำ ๑ แหวนเพชรแก้ว ๑
 เป็นเครื่องยศสำหรับทำนอรรคมหาเสนาธิบดี แล้ว
 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จึงพระราชทาน
 น้ำสังข์ทรงเจิมพระยาเทพประทุม แล้วพระ
 ราชทานสัญญาบัตร ให้พระยาเทพประทุมเป็น
 เจ้าพระยาพลเทพที่เกษมธานีดี เสนาบดีที่สมุหนายก
 กับพระราชทานพานทองคำเครื่องพร้อม ๑ เข็ม
 หมุดทองคำ ๑ กระบี่เหล็กทองคำ ๑ เป็นเครื่อง
 ยศสำหรับเสนาบดี ครั้นพระราชทานสุพรรณ
 บัตรหรือสัญญาบัตร ตั้งทำนอรรคมหาเสนาธิบดี มล
 ทานเสนาบดีแล้ว จึงทรงพระกรุณาโปรด
 เกล้าฯ พระราชทานสัญญาบัตร

ให้พระยารัตนโกษา เป็นพระยาเพชรพิไชย
 ทางวงกรมล้อมพระราชวังถือศักดินา ๕๐๐

ให้พระยาไชยาเทพ เป็นพระรัตนโกษา
 เจ้ากรมพระคลังสินค้าขวา คงถือศักดินา ๑๖๐๐

ให้หลวงเทศนายเวรมหาดเลา เป็นพระยา
 เพชรธานีปลัดทูลฉลองกรมพระนครบาล ถือ
 ศักดินา ๑๐๐๐

ให้นายจางรมหาดเลาเวรมหาด เป็นหลวง
 เทศนายเวรมหาดเลาเวรมหาดถือศักดินา ๕๐๐

ให้พระยาสมุทธานุรักษ์ เป็นพระยาอรรค
 ราชนารถกิติ มีตำแหน่งราชยาวในกรมท่า
 กลาง คงถือศักดินา ๓๐๐๐

ให้พระเทพสุจำกรมกองตระเวนซ้าย เป็น
 พระยาสมุทธานุรักษ์ ผู้ว่าราชการเมืองสมุทร
 ปปราการถือศักดินา ๓๐๐๐

ให้พระยาธำเรอบุรีรักษ์ เป็นพระยาอภัย
 พิพิธ มีตำแหน่งราชการในกรมท่ากลาง ถือ
 ศักดินา ๑๕๐๐

ให้พระยาไพบูลย์สมบัติ เป็นพระยาอริยวงษา
อธิบดีกรมมหาดไทยฝ่ายพระราชวังบวร ถึงศักดิ
นา ๕๐๐

ให้พระยาสาตราวุฒเป็นพระยาเกษม
รักษา อธิบดีกรมมหาดไทยฝ่ายพระราชวังบวร ถึงศักดิ
นา ๕๐๐

ให้พระยาวิสุทโธษา เป็นพระยาไกรโกษา
อธิบดีกรมท่ากลางฝ่ายพระราชวังบวร ถึงศักดิ
นา ๕๐๐

ให้พระยาภักติกุลชาติ เป็นพระยานานธุ
กิจวิจิตรวิจิตรวิจิตรวิจิตรวิจิตรวิจิตรวิจิตร
ถึงศักดิ ๒๕๐๐

ให้พระยาบริรักษ์ราชา เป็นพระยาตรี
วิจิตรวิจิตรวิจิตรวิจิตรวิจิตรวิจิตรวิจิตร
ถึงศักดิ ๒๕๐๐

ให้พระยาอัครวิจิตรวิจิตรวิจิตรวิจิตร
วิจิตรวิจิตรวิจิตรวิจิตรวิจิตรวิจิตรวิจิตร
ถึงศักดิ ๑๕๐๐

ให้พระยาสุนทรวิจิตรวิจิตรวิจิตร
วิจิตรวิจิตรวิจิตรวิจิตรวิจิตรวิจิตรวิจิตร
ถึงศักดิ ๑๕๐๐

ให้หลวงรามฤทธิวิจิตรวิจิตรวิจิตร
วิจิตรวิจิตรวิจิตรวิจิตรวิจิตรวิจิตรวิจิตร
ถึงศักดิ ๓๐๐๐
ครั้นพระราชทานสัญญาบัตร ตั้งข้าราชการ
แล้ว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จขึ้น

ประกาศตั้งอรรคมหาเสนาธิบดี

คุณมศักดิ์ พระพุทธวิมลสาร เป็นอธิบดี
ถึงแล้ว ๒๔๓๕ พวกราชบัณฑิตยสถาน
วิจิตรวิจิตรวิจิตรวิจิตรวิจิตรวิจิตรวิจิตร
ถึงแล้ว

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์
มหาราชเจ้าทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้
พระยาวิจิตรวิจิตรวิจิตรวิจิตรวิจิตรวิจิตร
ถึงแล้ว

ตำแหน่งที่สมเด็จพระอรรคมหาเสนาบดี เป็น
ตำแหน่งใหญ่ มีราชการมากเนื่องมีวังเปล่า
อยู่ ควรที่จะตั้งขึ้นไว้สำหรับที่จะได้บังคับบัญชา
ราชการแผ่นดินไป จึงทรงพระกรุณาฯ ให้
เจ้าพระยาพลเทพพรพดเสนาบดี ซึ่งเป็น
เสนาบดีกรมเกษมรักษา เป็นบุตรเจ้าพระยา
นิกรบดินทรหมื่นทรมหาภักดีเสนาบดี ที่สมุหนายก
ซึ่งเป็นที่ว่างพระราชทานไทยสนิท ของพระบาทสม
เดจพระที่นั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว พระบาทสมเด็จพระ
จอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ก็ทรงมีบัญชาว่า เป็นผู้
ใหญ่ เจ้าพระยาพลเทพนี้มีความจงรักภักดีต่อ
ฝ่าละอองธุลีพระบาท ได้ฉลองพระเดชพระคุณ
ประคับประคองพระบรมมา แต่ยังทรงพระเยาวเป็นที่
สนิทซอกขอบพระราชอุบายไครย ว่างพระราช
ทานไทยสนิทแต่เดิมมา เจ้าพระยาพลเทพไครย
ราชการมาแต่ในแผ่นดิน พระบาทสมเด็จพระนั่ง
เกล้าเจ้าอยู่หัว พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้า
อยู่หัว แต่ในรัชกาลปัจจุบันนี้ ชำนาญหลาย
สิบปี ก็ได้มีพระเนตรความดีอย่างหนึ่งอย่างใด
ได้ทำราชการทั้งในที่ใกล้ชิดพระองค์ และได้ไปราชการ
ในเมืองไกล จนถึงเมืองไซ่ง่อน ก็ให้สำเร็จ
ราชการนี้ ๆ ทุกสิ่งทุกประการ มีอุบายไครย
ข้อตรงทำงานด้วยความสัตย์สุจริตจริยธรรม ประ
สอยไปด้วยความเมตตาการุณย์ แก่ชนทั้งปวงเป็นอัน
มาก มีสติปัญญาเฉลียวฉลาด สมควรที่จะ